

6. Коваленко Е.Э. Методика профессионального обучения : учебник для инженеров-педагогов, преподавателей спецдисциплин системы профессионально-технического и высшего образования. / Е.Э. Коваленко. – Х. : ЧП „Штрих”, 2003. – 480 с.
7. Коржова М. Розробка концептуальної моделі змісту навчання проектування баз даних / М. Коржова // зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки. – Вип. № 1. – 2012. – С. 17-22.
8. Коржова М. Розробка моделей методів розв'язання задач проектування баз даних на основі ітераційних зв'язків / М. Коржова // Зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки. – Вип. № 4. – 2012. – С. 148-152.
9. Пригодій М. Професіограма викладача практичного навчання в галузі електроенергетики, як основа системи формування електротехнічної компетентності / М. Пригодій, П. Васюченко // Проблеми сучасної педагогічної освіти : педагогіка і психологія. – Вип. № 28 – Ч. 1. – 2010. – С. 147-155.
10. Філіпенко І.І. Кореляційний аналіз впливу модульно-рейтингової підготовки на якість навчання / І.І. Філіпенко // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. – Вип. 23. – Чернігів : ЧДПУ, 2004. – № 23. – С.229-233.

Анотація

В статті розглядається модель дидактичного засобу навчання проектування баз даних на основі ітерацій в процесі професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів, яка побудована на основі методів вирішення задач проектування баз даних різних родів, та дає змогу зануритись майбутнім викладачам у професійний процес проектування баз даних. Розкривається вплив дидактичного засобу навчання на професійне зростання майбутніх інженерів педагогів.

Аннотация

В статье рассматривается модель дидактического средства обучения проектированию баз данных на основе итераций в процессе профессиональной подготовки будущих инженеров-педагогов, которая построена на основе методов решения задач проектирования баз данных разных родов, и дает возможность погрузиться будущим преподавателям в профессиональный процесс проектирования баз данных. Раскрывается влияние дидактического средства обучения на профессиональный рост будущим инженерам педагогов.

Summary

The article focuses on model of didactic teaching materials database design based on iteration in the training of future engineers-teachers, which is based on methods for solving problems of database design of various kinds, and gives opportunity to immerse future teachers in professional process of database design. Reveals the influence of didactic learning tool for future engineers-teachers professional development of teachers.

Ключові слова: компетенція, викладач практичного навчання, інженер-педагог, проектування баз даних, дидактичний засіб навчання, ітераційні зв'язки, професійні якості.

Ключевые слова: компетенция, преподаватель практического обучения, инженер-педагог, проектирование баз данных, дидактическое средство обучения, итерационные связи, профессиональные качества.

Key words: competence, teacher learning, teacher, engineer, database design, didactic training tool, iterative communication, professional quality.

Подано до редакції 02.03.13.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук.Смоліною І.С.

УДК 371.134:371.113

©2013

Лебідь О.В.

РОЛЬ ІНТЕГРАТИВНОГО КУРСУ «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ» У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ УПРАВЛІННЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Модернізація управління освітою в Україні ґрунтується на підготовці та перепідготовці управлінців усіх рівнів освітніх закладів. Сучасні умови спрямовують особистість керівника загальноосвітнього навчального закладу на необхідність підвищення її професійного рівня, тому перед ним постає проблема щодо отримання кваліфікаційного рівня магістра.

Важливим кроком у створенні системи підготовки фахівців до управління навчальним закладом стало відкриття магістратури зі спеціальності специфічних категорій «Управління навчальним закладом». Згідно з програмою підготовки «Управління навчальним закладом» магістр є фахівцем з високим потенціалом фундаментальної та професійної освіти, здатним виконувати управлінську діяльність, працюючи у закладах освіти різних рівнів акредитації та виробничого навчання всіх форм власності [2, с. 160].

Метою магістратури є формування професійної культури, яка ґрунтується на людській спрямованості, повазі та довірі до персоналу, гуманізації, використанні структури та змісту управлінської діяльності та адаптаційних механізмів діяльності в нових умовах. Тому головним завданням магістратури стає поглиблення і розширення міжпредметних (інтегративних) знань, формування міжпредметних (інтегративних) умінь

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Проблемі професійної культури присвячено чимало досліджень провідних учених: Н. Багдасар'ян, О. Барабанщикова, В. Белоліпечького, Є. Бондаревської, В. Ігнатова, Н. Крилової, П. Кузьміна, І. Моделя, В. Сластьоніна, Л. Шарової та інших. Процес професійного становлення спеціаліста в магістратурі розглядають: Я. Бабенко, В. Берека, С. Вітвицька, В. Осадчий, Т. Супряга, Є. Хриков та ін.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у визначенні ролі інтегративного курсу «Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу» у професійній підготовці магістрів управління та впровадження його в навчальний процес вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу дослідження... Інтегративний курс покликаний забезпечувати міждисциплінарні зв'язки, що сприяють підвищенню рівня узагальнення магістрантами навчального матеріалу і відповідно розвивають здібність до обґрунтування. Разом з тим поглиблюється й розширюється логічність знань, які магістранти засвоюють у вигляді елементів під час вивчення окремих дисциплін.

Щоб більш детально простежити ці зв'язки, ми взяли за основу концептуальну схему інтегративного курсу, яку розробила О. Мариновська [1, с. 14] (рис. 1).

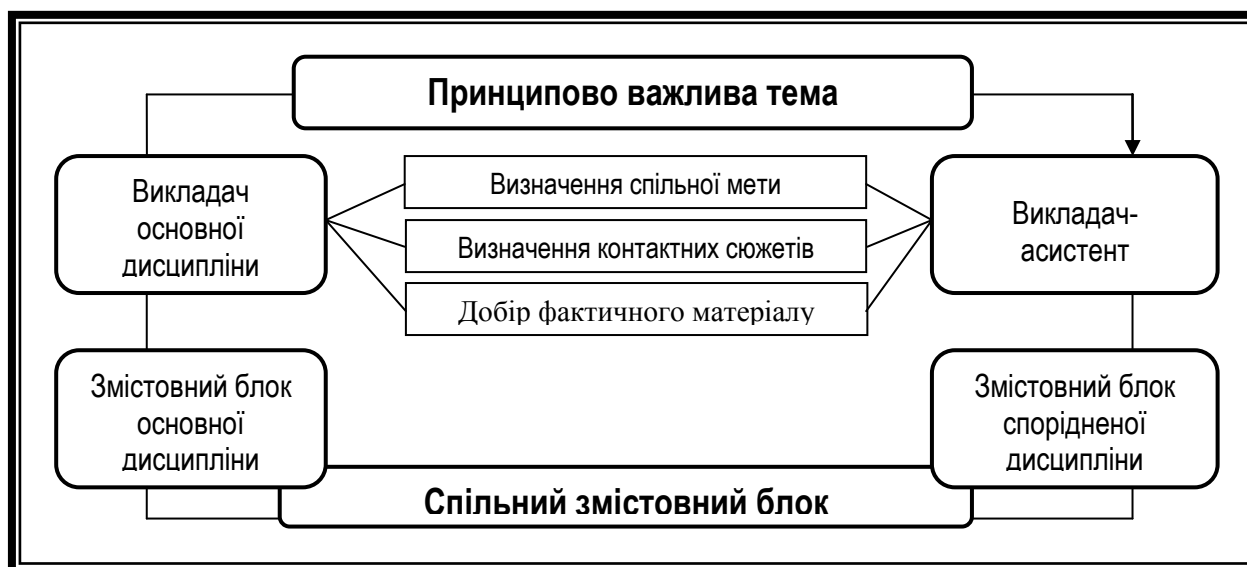

Рис. 1. Концептуальна схема інтегративного курсу

Зважаючи на вміщену вище схему, треба зазначити, що процес формування професійної культури майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу буде ефективніший за умови впровадження саме інтегративного курсу «Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу».

Мета запропонованого інтегративного курсу – ознайомлення магістрантів зі спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» із змістом професійної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу, її складовими та шляхами розвитку; стимулювання потреби формування власної професійної культури магістрантами; вдосконалення необхідних для професійної діяльності вмінь та навичок з метою забезпечення ефективності функціонування загальноосвітнього навчального закладу та організації навчально-виховного процесу.

Провідними завдання інтегративного курсу є: формування професійної культури майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів; розкриття сутності сучасних підходів до проблеми формування професійної культури майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу; задоволення потреб та інтересів майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів у постійному вдосконаленні професійної культури; стимулювання прагнення майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів до самовдосконалення та саморозвитку, самореалізації в процесі професійної діяльності.

Зміст програми запропонованого інтегративного курсу охоплює чотири сфери очікуваних змін (у пізнавальній, емоційно-вольовій, комунікативній та рефлексивній).

Пізнавальна сфера професійної культури майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу. Інтегративний курс допомагає магістрантам узагальнювати та систематизувати наявну інформацію; аналізувати отриману інформацію таким чином, щоб її було зручно використовувати в процесі ділової гри; старанно виконувати самостійну роботу; засвоїти правила ведення й оформлення документації; активно використовувати логічні засоби мислення.

Емоційно-вольова сфера професійної культури майбутнього керівника загальноосвітнього навчального

закладу. Інтегративний курс допомагає магістрантам: одержати емоційну підтримку від групи і ведучого, що призводить до відчуття власної цінності, появи відкритості, впевненості в собі, активності та спонтанності; розпізнати ті почуття, які він часто відчуває в реальному житті, відтворити ті емоційні ситуації, які були у нього в дійсності та з якими раніше він не міг упоратися; пережити неадекватність деяких своїх емоційних реакцій (почуття тривоги, страху, роздратованості, невпевненості, імпульсивності, невтриманості тощо); зрозуміти та вербалізувати власні почуття; розглянути власні проблеми з відповідним їх переживанням; модифікувати способи переживання, емоційного реагування, сприйняття себе самого і своїх стосунків з іншими; здійснювати емоційну корекцію власних ставлень.

Комунікативна сфера професійної культури майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу. Інтегративний курс допомагає магістрантам: максимально реалізувати свої індивідуальні властивості та характерологічні особливості у процесі спілкування, враховуючи систему суспільних відносин, причинно-наслідкові зв'язки, соціокультурний та етнопсихологічний контексти спілкування; змінюватися, реалізовуватися в будь-яких виявах (у самосвідомості, практичних діях тощо); налагоджувати ділове спілкування адекватно цілям і завданням управління; побачити власні неадекватні поведінкові стереотипи; набути навичок більш широкого, глибокого й вільного спілкування.

Рефлексивна сфера професійної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу. Інтегративний курс допомагає магістрантам: визначити процес саморозвитку – саморуху до професійних компетенцій та усвідомити свою особистісну цінність; побачити життєвий шлях самовизначення, продуктивної соціальної адаптації; ідентифікувати та співвіднести себе з ідеальним образом компетентного керівника; визначити особистісний сенс свого образу як професіонала; виробити здатність корегувати траєкторію свого професійного розвитку; знайти індивідуальний стиль творчої діяльності; визначити та усвідомити життєвий сенс цілей та знань як засобів самоствердження; підготуватися до самопізнання сенсу своєї діяльності та самореалізації себе як компетентного фахівця у майбутньому професійному просторі.

Практична значущість інтегративного курсу “Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу”:

1. Створення віртуального навчального закладу, імітаційна діяльність у якому дозволить магістрантам успішно адаптуватися в його “педагогічному просторі”, надасть можливість використати свої знання, уміння та навички на “практиці”, у зручних безпечних обставинах надасть можливість пізнати свої здібності до управлінської діяльності, усвідомити можливі прогалини у теоретичній підготовці.

2. Знання методів управлінської діяльності та застосування їх на практиці дозволить вирішувати внутрішні та міжособистісні конфлікти, приймати усвідомлені та раціональні управлінські рішення, будувати відповідним чином професійну діяльність, спрямовувати свої потенційні можливості на розвиток здатності до саморозвитку, самоаналізу, самопроекування, самовиховання.

3. Облік внутрішньої позиції магістранта, його індивідуально-психологічних особливостей дозволить підібрати ефективні методи впливу на нього, розкрити резерви його професійної поведінки, можливі форми спілкування, пом'якшити негативні реакції, а також вжити профілактичні заходи для зниження ризику виникнення конфліктних ситуацій.

Етапи проведення інтегративного курсу “Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу”: підготовчий, основний, заключний.

1. Підготовчий етап (організаційний): визначалися основні етапи проведення курсу (теми ділової гри; визначення цілей, завдань, структури гри; розробка сценарію; підготовка матеріального та методичного забезпечення); проводилося вхідне діагностування, визначалися труднощі, що могли б виникнути в процесі впровадження курсу, шляхи їх подолання; аналізувалися індивідуально-психологічні особливості магістрантів та визначалися, яким чином вони можуть сприяти успішному проведенню курсу.

2. Основний етап (безпосередня робота з магістрантами): робота з реалізації курсу; моніторинг роботи групи, внесення необхідних змін і корективів; моніторинг змін у діяльності магістрантів.

3. Заключний етап: аналіз отриманих результатів за підсумками роботи; рекомендації магістрантам щодо подальшого саморозвитку, самоаналізу, самопроекування, самовиховання, самовдосконалення.

Зміст тем інтегративного курсу розкривався шляхом використання викладачем сучасних форм організації навчально-виховного процесу в магістратурі та методів викладання (ділова гра, проблемна лекція, розігрування ролей, імітаційні вправи тощо). Викладання теоретичного матеріалу поєднувалося з практичним, для забезпечення активної діяльності магістрантів на заняттях та під час самостійної роботи.

В інтегративному курсі “Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу” практичні заняття побудовано у формі ділової гри, що забезпечує можливість закріплення знань, що отримав магістрант під час лекційної та самостійної роботи. Застосування ділових ігор у навчанні дає змогу максимально наблизити навчальний процес до практичної діяльності, враховувати реалії сьогодення, приймати рішення в умовах конфліктних ситуацій, відстоювати свої позиції, розвивати в учасників гри колективізм та відчуття команди,

отримати результати за досить обмежений час. У спеціально створених умовах майбутній керівник загальноосвітнього навчального закладу опрацьовує найрізноманітніші життєві та професійні ситуації, які дають змогу формувати світогляд, відстоювати свою позицію, набувати професійних знань, умінь та навичок.

Ділова гра, імітуючи окрему ситуацію, дає можливість вирішувати конкретно сформульовані завдання та проблеми, розробляти відповідні практичні рекомендації та прогресивні методи вирішення проблем. Вона має жорстку структуру і правила, її головною функцією є вироблення навичок та умінь діяти у стандартних ситуаціях.

Необхідно наголосити на тому, що ділова гра, це груповий метод роботи, який має свої важливі та суттєві переваги: дозволяє підвищити інтенсивність і стійкість виникнення змін, максимально використовувати можливості кожного учасника; дозволяє створювати і закріплювати певні групові норми і цінності, які в тій або іншій мірі повинні поділяти всі учасники; відображає суспільство в мініатюрі, моделює систему взаємостосунків і взаємозв'язків, характерну для реального життя учасників. Це дає їм можливість побачити і проаналізувати в умовах психологічної безпеки закономірності спілкування і поведінки інших людей, самих себе; надає можливість отримати зворотній зв'язок і підтримку від людей зі схожими проблемами; дозволяє здобути нові уміння, експериментувати з різними стилями відносин серед рівних учасників; надає можливість учасникам ідентифікувати себе з іншими, "зіграти" роль іншої людини для кращого розуміння її і себе, для знайомства з новими ефективними способами поведінки, емоційними зв'язками (співпереживання, емпатія), що виникають у процесі гри; створити напругу, яка допомагає прояснити проблеми кожного, відіграє конструктивну роль, підживляє енергетику групових процесів; проте завдання ведучого – не дати напрузі вийти з-під контролю і зруйнувати продуктивні відносини в групі; полегшує процеси саморозкриття, самодослідження і самопізнання.

Головний акцент у програмі інтегративного курсу "Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу" зроблено на формування професійної культури майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу в умовах магістратури. У цьому курсі теми ділових ігор обрано і сконструйовано хід таким чином, щоб сформувати у магістранта всі сфери професійної культури: «Прийняття оперативних рішень керівником загальноосвітнього навчального закладу», «Підготовка до проведення засідання педагогічної ради загальноосвітнього навчального закладу з проблеми активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі навчання», «Засідання педагогічної ради з проблеми підвищення виховної функції уроку», «Технологія планування роботи загальноосвітнього навчального закладу», «Оперативна нарада при керівникові загальноосвітнього навчального закладу: підготовка до державної підсумкової атестації, переведення та випуску учнів», «Атестація педагогічних працівників», «Визначення місії загальноосвітнього навчального закладу», «Стратегічне планування розвитку загальноосвітнього навчального закладу», «Концепція розвитку загальноосвітнього навчального закладу майбутнього», «Оцінка вивчення стан викладання та рівня навчальних досягнень учнів з предмета», «Формування позитивного іміджу сучасного загальноосвітнього навчального закладу».

Кожна із запропонованих ділових ігор має чітку структуру: мета, організаційно-педагогічні умови, опис гри, тактика гри, інструкція викладачу-керівнику ділової гри, інструкція керівнику загальноосвітнього навчального закладу, інструкція магістрантам, що виконують інші ролі, залежно від тематики гри, інструкція спостерігачам-експертам, регламент гри, загальна дискусія та підбиття підсумків гри.

Як правило, ділова гра складається з таких етапів: ознайомлення учасників гри з метою, завданнями та умовами гри; інструктаж щодо правил проведення гри; утворення учасниками гри робочих груп; аналіз, оцінка та висновки гри.

Послідовність усіх ігрових етапів має відповідати загальному терміну гри, рівню складності та масштабам проблемної ситуації, контингенту гравців, можливості досягнення очікуваних результатів.

На першому етапі – підготовчому – передбачається обґрунтування вибору гри, визначення ігрових цілей та завдань, формулювання проблемної ситуації, розроблення сценарію гри, підготовка інформаційного та методичного матеріалу.

На другому етапі проводиться інструктаж організаторів та учасників гри, розглядаються правила проведення гри та функцій гравців.

Третій етап залежить від змісту та форми конкретної гри й полягає у обговоренні учасниками гри поставлених проблем, прийнятті узагальнених рішень, їх аналізу, використанні учасниками гри результатів цих рішень, оцінці діяльності гравців.

Останній – заключний етап – передбачає обговорення результатів гри, виступи експертів та викладача, заохочення кращих гравців, підготовку рекомендаційних матеріалів. Оцінюються результати гри під час дискусії між учасниками гри або у письмовому вигляді.

У процесі ділової гри застосовуються методи: створення ситуації інтересу, роз'яснення мети та вимог, усне опитування, письмовий контроль, тестові методи перевірки знань, розігрування ролей, імітаційні вправи, дискусія, аналіз конкретних ситуацій.

Характерними ознаками ділових ігор є отримання результатів, спрямованих на вирішення проблем, за короткий відрізок часу; зацікавленість учасників гри, а отже, й підвищена порівняно з традиційними методами ефективність навчання; безпосередня перевірка викладачем або керівником гри знань учасників, їх професійної підготовки та компетенції, особистісних якостей, умінь вирішувати проблеми, з якими можна зіткнутися у навчальному закладі.

Висновки... Можна зробити висновок, що інтегративний курс «Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу» сприяє вирішенню питань формування професійної культури майбутнього керівника, професійного самовизначення, об'єктивної оцінки власних можливостей, рівня знань, умінь, здібностей та їх співвідношення з вимогами й психологічними характеристиками професії тощо. Курс дає можливість підвищити конкурентоздатність особистості магістранта, його професійну мобільність та можуть використовуватися у перевірці фахової підготовки магістранта.

Література

1. Мариновська О. Школа векторного проект-дизайну: науково-методичний посібник / О. Мариновська. – Івано-Франківськ : Гостинець, 2008. – 140 с.
2. Супряга Т. В. Підготовка магістрів зі спеціальності «Управління навчальним закладом» – вимога часу / Т. В. Супряга, Я. В. Бабенко // Вісник Черкаського університету : зб. наук. статей : серія : педагогічні науки. – Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – Вип. 16. – С. 154-157.

Анотація

У статті розглядається проблема професійної підготовки магістрантів зі спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом». Розкриваються мета, завдання, структура та зміст авторського інтегративного курсу «Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу».

Аннотация

В статье рассматривается проблема профессиональной подготовки магистрантов по специальности 8.18010020 «Управление учебным заведением». Раскрываются цели, задачи, структура и содержание авторского интегративного курса «Профессиональная культура руководителя общеобразовательного учебного заведения».

Summary

The article considered the problem of training graduate specialty 8.18010020 «Management education institution». Uncover the goals, objectives, structure and contents copyright integration course «Professional culture head of an educational institution».

Ключові слова: професійна культура, керівник загальноосвітнього навчального закладу, інтегративний курс.

Ключевые слова: профессиональная культура, руководитель общеобразовательного учебного заведения, интегративный курс.

Key words: professional culture, the head of an educational institution, integration course.

Подано до редакції 15.03.13.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц.Немченко С.Г.

УДК 378.147

©2013

Малишева М.Х.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сьогоднішній день швидкий розвиток економічних, юридичних відносин, що викликає необхідність в підготовці кваліфікованих кадрів, зумовлює перехід до використання інноваційних методів навчання. Завданням сучасної вищої освіти є підготовка фахівців, які б не тільки орієнтувалися в базових знаннях освітніх програм, але й самі були учасниками розвитку вітчизняної науки. Для вирішення цього завдання викладачі вищої школи мають володіти відповідними методиками активізації науково-дослідної діяльності студентів.

У системі сучасної освіти можна виділити дві групи методів навчання: «традиційні» та «інноваційні». Перші направлені на опрацювання та вивчення інформації курсу дисципліни. Другі – зумовлені тенденціями стрімкого розвитку потреб суспільства в появі нових наукових думок. Саме застосування другої групи методів має забезпечити активізацію науково-дослідної діяльності студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблематику інноваційних методів навчання досліджували такі вчені, як І.Дичківська, А.Осборн, Ю.Тюнников, А. Орлова, А.Вербицький, В.Загвязинський, В. Кваша, М.Кларин, І. Підласий та ін.

Терміни «традиційне (нормативне) навчання» та «інноваційне навчання» запропоновані групою вчених у доповіді Римському клубу(1978). Тоді, вперше, було зосереджено увагу на необхідності переходу до нового рівня навчання. Це стало точкою відліку для дослідження науковцями інноваційних технологій викладання. Інноваційні